

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 67 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Globalisering in de special-effectsindustrie

1 **maximumscore 2**

Juiste redenen zijn:

- De special-effectsindustrie werkt nauw samen met de filmindustrie in Los Angeles (Hollywood). / In en rondom Los Angeles is een clustering van bedrijven uit de filmindustrie.
- In Los Angeles bevindt zich een grote groep creatieve mensen / In Los Angeles bevinden zich veel creatieve opleidingen.

per juiste reden

1

Vraag	Antwoord	Scores
2	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • het werk in de special-effectsindustrie gedigitaliseerd is / steeds meer met computers wordt gedaan 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • en dat (de technopool van) Silicon Valley is gespecialiseerd in IT-werk / in Silicon Valley veel IT-talent aanwezig is / in Silicon Valley een clustering van IT-bedrijven heeft plaatsgevonden 	1
3	maximumscore 2 Juiste kenmerken die de special-effectsindustrie aantrekken zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> – veel hoogopgeleide mensen – (potentieel) grote thuismarkt – steun van de Chinese staat 	
	Juiste kenmerken die de special-effectsindustrie afstoten zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> – taal-/cultuurbarrières – censuur/bemoeienis door de Chinese staat 	
	indien vier kenmerken juist (twee aantrekkende en twee afstotende)	2
	indien drie of twee kenmerken juist	1
	indien minder dan twee kenmerken juist	0
4	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • In deze vier landen wordt Engels gesproken (en dat is de voertaal binnen de special-effectsindustrie) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • India 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De loonkosten liggen in India veel lager dan in de andere drie landen (en in Los Angeles) zodat India kan concurreren met lage lonen (terwijl de andere landen bedrijven proberen aan te trekken door belastingvoordelen te bieden) 	1

Opgave 2 – Een ranglijst van wereldsteden

5 maximumscore 1

- New York
- Los Angeles
- Washington

6 maximumscore 2

- In Shanghai zijn veel zakelijke activiteiten omdat de focus ligt op exportgeoriënteerde industrie / dienstverlening / havenactiviteiten
- In Shanghai is relatief weinig informatie-uitwisseling omdat er (in China) sprake is van overheidsensuur / omdat er tussen China en andere landen taalbarrières zijn

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> In Londen en Parijs zijn (in tegenstelling tot Hongkong) veel mondiaal toonaangevende culturele activiteiten (bijvoorbeeld: modeshows / sportevenementen / toonaangevende musea / televisie- en theaterproducties) omdat deze steden al lange tijd culturele centra zijn van invloedrijke centrumlanden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> In Londen en Parijs is (in tegenstelling tot Hongkong) een grote politieke betrokkenheid omdat deze steden al lange tijd hoofdsteden/regeringscentra zijn van invloedrijke centrumlanden 	1
8	maximumscore 2	
	Een juiste uitleg is:	
	<ul style="list-style-type: none"> In plaats van alleen Amsterdam zou dan de hele (noordvleugel van de) Randstad / Metropoolregio Amsterdam in de ranglijst opgenomen kunnen worden (oorzaak) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> waardoor een hogere Nederlandse notering in de ranglijst zou staan (omdat de meeste andere steden in de ranglijst minder verweven zijn met de omliggende steden) (gevolg) 	1

Aarde

Opgave 3 – Klimaten en zeestromen in het arctisch gebied

9	maximumscore 1	
	de wind	
10	maximumscore 2	
	Uit de beschrijving moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> in de zomer via grote rivieren veel (smelt)water de zeeën ten noorden van Siberië in stroomt (en in de winter vindt nauwelijks aanvoer van rivierwater plaats) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> de toestroom van dit zoete water / rivierwater zorgt voor een daling van het zoutgehalte van de zeeën (en dit vindt in de winter nauwelijks plaats) 	1
11	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Baffin Land heeft een polair klimaat / toendraklimaat / ET-klimaat en de westkust van Noorwegen heeft een maritiem klimaat (met neerslag in alle jaargetijden) / Cf-klimaat 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Baffin Land staat onder invloed van een koude zeestroom en de westkust van Noorwegen staat onder invloed van een warme zeestroom 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 3

- in Siberië zijn (ondanks de lagere gemiddelde jaartemperatuur) de zomertemperaturen hoger dan op Groenland / de zomertemperaturen gedurende een langere periode boven nul dan op Groenland 1
- Juiste oorzaken van dit klimatologische verschil zijn: 2
 - Groenland wordt omgeven door koude zeestromen (die de opwarming in de zomermaanden temperen) en Siberië niet.
 - De landmassa van Groenland is kleiner dan die van Siberië (waardoor Groenland in de zomer minder sterk opwarmt).
 - De landmassa van Groenland maakt, in tegenstelling tot die van Siberië, geen deel uit van een continent dat zich ook tot op lagere breedten uitstrekt.

per juiste oorzaak 1

Opgave 4 – Devils Tower

13 maximumscore 2

- Het vulkanisme bij Yellowstone (National Park) ontstaat boven een hotspot (waar de Noord-Amerikaanse plaat overheen schuift) 1
- Het vulkanisme in de Cascade Range ontstaat door subductie (van de Juan de Fuca-plaat onder de Noord-Amerikaanse plaat) 1

14 maximumscore 1

Devils Tower bestaat uit stollingsgesteente.
De omgeving van Devils Tower bestaat uit sedimentgesteenten.

Opmerking

Alleen als beide hoofdgroepen juist zijn, 1 scorepunt toekennen.

15 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- door de intrusie/opstijging van magma opheffing ontstond / hoogteverschillen ontstonden 1
- waarna erosie het (zachtere) gesteente heeft afgebroken (en het hardere gesteente als rots is blijven staan) 1

16 maximumscore 1

De Golf van Mexico

Vraag	Antwoord	Scores
17	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • Devils Tower en de Black Hills hoger liggen dan de omliggende Great Plains (oorzaak) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • waardoor er meer neerslag valt (en er dus andere vegetatie voorkomt) (gevolg) 	1

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – Moessons in Zuidoost-Azië

18	maximumscore 2 Een juiste beschrijving is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De ITCZ ligt in juli ten noorden van de evenaar / boven het vasteland van Azië (en ten zuiden van de evenaar bevinden zich hogedrukgebieden) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De wind waait (van de hogedrukgebieden) noordwaarts over de evenaar richting de ITCZ en krijgt daarbij ten noorden van de evenaar een afwijking naar rechts (de Wet van Buys Ballot) 	1
19	maximumscore 2 Uit de beschrijving moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • in juli boven Australië een hogedrukgebied ligt en boven het vasteland van Azië een lagedrukgebied 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • de lucht vanaf (het droge) Australië een korte weg aflegt over zee (zodat de lucht in het zuidoosten van Indonesië nog relatief weinig vocht bevat) 	1
20	maximumscore 2 De juiste cultuurgebieden zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> – de islamitische wereld / Midden-Oosten / Arabië – Oost-Azië – Zuid-Azië 	
	indien drie cultuurgebieden juist	2
	indien twee cultuurgebieden juist	1
	indien minder dan twee cultuurgebieden juist	0
21	maximumscore 2 Uit de uitleg moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • voor de exportlandbouw gebieden zijn ontbost (oorzaak) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • waardoor de bodemerosie (tijdens de natte moesson) is toegenomen (gevolg) 	1

Opgave 6 – Demografische verschillen in Zuidoost-Azië

22 maximumscore 1

b

23 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- Op het platteland is (bijvoorbeeld door mechanisatie) sprake van werkloosheid/armoede / In de steden is meer werk beschikbaar / zijn de lonen hoger 1
- zodat mensen in toenemende mate van het platteland naar de steden trekken 1

24 maximumscore 2

Cambodja - 3,9 ‰ (c) en 3,6 % (d)
 Indonesië - 1,2 ‰ (b) en 6,4 % (e)
 Singapore + 14,6 ‰ (a) en 8,1 % (f)

indien zes antwoorden juist 2

indien vijf of vier antwoorden juist 1

indien minder dan vier antwoorden juist 0

25 maximumscore 2

- Een juiste reden is:
 Als het zuigelingensterftcijfer hoog is, nemen mensen meer kinderen omdat ze er rekening mee houden dat één of meerdere kinderen niet zullen overleven 1
- twee van de volgende landen: Myanmar, Maleisië, de Filipijnen, Brunei 1

Opmerking

Alleen als twee juiste landen zijn genoemd, 1 scorepunt toekennen.

26 maximumscore 2

Juiste voordelen zijn:

- De demografische druk is relatief laag.
- Er hoeven weinig kosten gemaakt te worden voor het niet-productieve deel van de bevolking.
- De beroepsbevolking is relatief groot.

per juist voordeel 1

Leefomgeving

Opgave 7 – Grebbedijk, een superdijk?

27 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat daar stuwwallen / gestuwde afzettingen / heuvels liggen die hoger zijn dan de dijken (waardoor daar geen overstromingsgevaar is).

28 maximumscore 2

Juiste klimatologische oorzaken zijn:

- Het neerslagregiem wordt onregelmatiger / er zal meer neerslag in een korte tijd vallen.
- Een groter deel van de neerslag (in het stroomgebied) zal vallen in de vorm van regen (in plaats van sneeuw) (waardoor rivieren na een neerslagpiek meer water te verwerken krijgen).
- In het voorjaar kan door snelle stijging van de temperatuur in een korte tijd veel sneeuw smelten (waardoor rivieren ineens veel water moeten verwerken).

per juiste oorzaak

1

29 maximumscore 1

Amersfoort

30 maximumscore 4

Uit de argumentatie moet blijken dat

- op basis van criterium a moet worden gekozen voor mogelijkheid 2, omdat door het verder landinwaarts plaatsen van de dijk meer ruimte wordt gecreëerd voor de rivier. 1
- Dit draagt over een grote afstand bij aan een toename van de veiligheid langs de rivier (en dient niet alleen de gevestigde lokale belangen). 1
- op basis van criterium b moet worden gekozen voor mogelijkheid 1, omdat door het versterken van de dijk de veiligheid in het gebied achter de dijk vergroot wordt 1
- zonder dat woningen/bedrijven/landbouwgrond onder water kunnen komen te staan 1

Opmerking

Voor een antwoord waarin de mogelijkheden aan de juiste criteria worden gekoppeld, maar juiste argumentaties ontbreken, 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 8 – De wijk Spangen

31	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een juist verschil is: 1 In Spangen zijn in tegenstelling tot veel negentiende-eeuwse arbeiderswijken veel groenvoorzieningen. / In Spangen is meer aandacht besteed aan de woonomgeving. • Een juiste overeenkomst is: 1 De huizen zijn relatief klein. / De wijk heeft een symmetrisch stratenpatroon. 	
32	maximumscore 2	
	Uit de redenering moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> • vanaf ongeveer 1960 veel van de oorspronkelijke bewoners wegtrokken / er suburbanisatie plaatsvond 1 • en er nieuwe bewoners voor in de plaats kwamen die zich niet / minder verbonden voelden met de wijk 1 	
33	maximumscore 2	
	Een juiste redenering is: <ul style="list-style-type: none"> • Door de stadsvernieuwing veranderden de bewoners van de wijk niet 1 • zodat de problemen die gekoppeld waren aan de bewoners bleven bestaan / verergerden 1 	
34	maximumscore 2	
	Juiste manieren zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Met het aanbieden van kluswoningen werden vooral initiatiefrijke / relatief hoog opgeleide bewoners aangetrokken. – Leegstand (en verpaupering) wordt hierdoor tegengegaan (wat de leefbaarheid verbetert). <p>per juiste manier 1</p>	
35	maximumscore 2	
	Juiste redenen zijn: <ul style="list-style-type: none"> – De woningen/portiekflats in de wijken uit de periode van de wederopbouw zijn niet in trek bij hogere inkomensgroepen. – De woningen/portiekflats in de wijken uit de periode van de wederopbouw bieden weinig mogelijkheden voor uitbreiding. – De woningen in de wijken uit de periode van de wederopbouw zullen nauwelijks in waarde stijgen als deze worden aangewezen als kluswoning. <p>per juiste reden 1</p>	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 28 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: www.carseywolf.ucsb.edu, www.ilm.com, www.escapestudios.com

bron 2 bron: www.carseywolf.ucsb.edu

Opgave 2

bron 1 bron: www.atkearney.com

Opgave 3

bron 1 bron: www.windows2universe.org

bron 2 vrij naar: www.klimadiagramme.de

Opgave 4

bron 1 bron: Wikimedia en Cito

Opgave 6

bron 1 vrij naar: <http://esa.un.org>

bron 2 bron: World Factbook

Opgave 7

bron 1 vrij naar: De Gelderlander, 19 april 2013

bron 2 bron: Cito

Opgave 8

bron 1 vrij naar: De Grote Bosatlas

bron 2 bron: Cito

bron 3 bron: <http://issuu.com/stadsontwikkeling>